

היום נלמד בעזרת ה':

דף קז

[ע"פ ביאור הכרוחא]

אמר רב יהודה אמר רב: לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון. שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון - ונכשל.

אמר לפניו [לפני הקדוש ברוך הוא]: רבונו של עולם! מפני מה אומרים בתפילה: "אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב", ואין אומרים: "אלהי דוד"?
אמר הקדוש ברוך הוא: אינהו מינסו לי, ואת לא מינסית לי [הם נתנסו לפני - ועמדו בנסיון. ואתה - לא נתנסית לפני].

אמר לפניו: רבונו של עולם, בחנני ונסני! שנאמר: "בחנני ה' ונסני וגו'".
אמר: מינסנא לך [אנסה אותך כפי שביקשת]. ועבידנא מילתא בהדך [ואעשה איתך דבר], דלדידהו לא הודעתניהו [שלהם לא הודעתי שאנסה אותם, ובמה אנסה אותם], ואילו אנא קא מודענא לך, דמנסינא לך בדבר ערוה [ולך אני מודיע, שאנסה אותך בדבר ערוה].

מיד - "ויהי לעת הערב ויקם דוד מעל משכבו וגו'", משמע ששכב ביום. אמר רב יהודה: שהפך משכבו של לילה - למשכבו של יום. שהיה משמש מיסתו ביום, כדי שיהא שבע מתשמיש, ולא יהרהר אחר אשה כל היום.

ונתעלמה ממנו הלכה: אבר קטן יש באדם [הוא אבר התשמיש]. אם האדם משיבעו - הרי הוא נעשה רעב. מתרבה תאוותו. ואם הוא מרעיבו - הרי הוא נעשה שבע, שאינו מתאווה יותר.

כתוב בהמשך המקרא: "ויתהלך [דוד] על גג בית המלך, וירא אשה רוחצת מעל הגג. והאשה טובת מראה מאד".

וכך היה מעשה:

בת שבע הוה קא חייפא רישא תותי חלתא [חפפה ראשה תחת כוורת], כדי שלא יראוה.

אתא שטן, אידמי ליה כציפרתא [נדמה לו לדוד כציפור]. פתק ביה גירא, פתקה לחלתא [זרק דוד אבן על הציפור, פגעה האבן בכוורת - ונשברה], ועל ידי כך איגליה וחזייה [נתגלתה בת שבע, וראה אותה דוד].

מיד: "וישלח דוד וידרש לאשה, ויאמר: הלוא זאת בת שבע בת אליעם אשת אוריה החתי. וישלח דוד מלאכים ויקחה, ותבוא אליו וישכב עמה, והיא מתקדשת מטמאתה [שבאותה שעה פסקה טומאתה, ולא בא עליה כשהיא נדה]. ותשב אל ביתה".

והיינו דכתיב: "בחנת לבי פקדת לילה צרפתי כל תמצא זמתי כל יעבר פי". "בחנת לבי פקדת לילה" - היינו שבחנתני על מעשה לילה, אם אוכל לעמוד בנסיון. "צרפתי כל תמצא" - חשבת לצרפני, אבל לא מצאתני נקי.

אמר: איכו זממא נפל בפומיה דמאן דסני לי [הלואי והיה ניתן רסן בפי שונאי, ועל עצמו היה אומר כן], ולא אמר כי הא מילתא [ועל ידי אותו רסן לא היה יכול לומר מה שאמר, שיבחנוהו ה' וינסו].

דרש רבא: מאי דכתיב: "למנצח לדוד בה' חסיתי, איך תאמרו לנפשי נודי הרכם צפר?"

אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מחול לי על אותו עון, שלא יאמרו: הר שבכם [מלך שלכם] - צפור נדדתו [נטרד על ידי צפור].

דרש רבא: מאי דכתיב: "לך לבדך חטאתי, והרע בעיניך עשיתי, למען תצדק בדברך, תזכה בשפטך"?

אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: גליא וידיעא קמך, דאי בעיא למכפייה ליצרי - הוה כייפינא [גלוי וידוע לפניך, שאילו הייתי רוצה לכפות ולהתגבר על יצרי, הייתי כופהו]!

אלא אמינא [אלא אמרתי לעצמי] שלא אתגבר על יצרי, כדי דלא לימרו [שלא יאמרו]: עבדא זכי למריה [עבד ניצח את אדונו בתוכחתו. שאמרתי "בחנני ה' ונסני", ועמדתי בנסיון].

דרש רבא: מאי דכתיב: "כי אני לצלע נכון ומכאובי נגדי תמיד"?

ראויה היתה בת שבע בת אליעם לדוד מששת ימי בראשית [וזוהו "כי אני לצלע נכון", שאותה צלע היתה ראויה ונכונה לו לדוד]. אלא שכאה אליו במכאוב [על ידי נסיון].

וכן תנא דבי רבי ישמעאל: ראויה היתה לדוד בת שבע בת אליעם, אלא שאכלה פגה. דהיינו, שהקדים את השעה שהיתה ראויה לו, ונזקק לה בעבירה, כשהיתה עדיין אשת איש. והיינו כמי שאוכל פרי פג, שעוד לא נתבשל כל צרכו.

דרש רבא: מאי דכתיב: "ובצלעי שמחו ונאספו ונאספו עלי נכים [בעלי מומין] ולא ידעתי [ואני שמתי עצמי כלא יודע] קרעו ולא דמו?"

אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! גלוי וידוע לפניך, שאם היו קורעין בשרי - לא היה דמי שותת.

ולא עוד, אלא, בשעה שהם עוסקין בלימוד ארבע מיתות בית דין, רוצים להזכיר לי את אותו עון, ופוסקין ממשנתן ואומרים לי: דוד, הבא על אשת איש - מיתתו במה?

אמרת להם: אמנם הבא על אשת איש מיתתו בחנק, אבל - ויש לו חלק לעולם הבא. שמיתתו היא כפרתו.

אבל אתם מלכונים את פני, והמלכין פני חבירו ברבים - אין לו חלק לעולם הבא. אמר רב יהודה אמר רב: אפילו בשעת חליו של דוד, קיים שמנה עשרה עונות, לשמונה עשר נשיו, שלא לעגן. שנאמר: "יגעתי באנחתי, אשחה בכל לילה מטתי, בדמעתי ערשי אמסה". דהיינו, אפילו בשעת אנחתי, אשחה [לשון סחי ומאוס] בכל לילה מיטתי בתשמיש המיטה. בשעת דמעתי, "ערשי אמסה", אני ממאיס מיטתי בתשמיש.

ואמר רב יהודה אמר רב: בקש דוד לעבוד עבודה זרה. שנאמר: "ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלהים". ואין "ראש" - אלא עבודה זרה, שנאמר: "והוא צלמא רישיה די דהב טב".

"והנה לקראתו חושי הארכי קרוע כתנתו ואדמה על ראשו". אמר לו חושי לדוד: יאמרו מלך שכמותך יעבוד עבודה זרה!

אמר לו דוד: וכי טוב שיאמרו שמלך שכמותי - ירהגנו בנו? הרי יתרעמו על מידותיו של הקדוש ברוך הוא, ונמצא שם שמים מתחלל בפרהסיא!

מוטב יעבוד עבודה זרה, ואחלל את השם לכדי - ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא על ידי כל העם.

אמר לו חושי לדוד: אין הקדוש ברוך הוא מעניש בלי סיבה. מאי טעמא קנסיבת [מדוע נשאת] יפת תואר? שאמו של אבשלום היתה מעכה בת תלמי מלך גשור, ותפסה דוד במלחמה ובא עליה, ונולד לו אבשלום ממנה. אמר ליה: יפת תואר - רחמנא שרייה [התורה התירתה].

אמר ליה חושי: וכי לא דרשת [אינך דורש] סמוכין? דסמיך ליה לפרשת יפת תואר: "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה?" ודורשין מסמיכות העניינים: כל הנושא יפת תואר - יש לו בן סורר ומורה. ולכן עומד עליך בנך להרגך.

דרש רבי דוסתאי דמן בירי: למה דוד דומה - לסוחר כותי, שכשמוכר ללוקח, מחזר עליו שיוסיף לו על המחיר עוד פרוטה.

אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, "שגיאות מי יבין", מי יכול להשמר משגגות!

אמר ליה הקדוש ברוך הוא: שביקי לך [מחול לך].

אמר לו דוד: "ומנסתרות נקני", נקה אותי ממזיד שעשיתי בצנעה!

אמר לו הקדוש ברוך הוא: שביקי לך [מחול לך].

אמר לו דוד: "גם מזדים חשך עבדך", נקה אותי גם מעבירות שעשיתי במזיד ובפרהסיא!

אמר לו הקדוש ברוך הוא: שביקי לך [מחול לך].

אמר דוד: "אל ימשלו בי אז איתם", דלא לישתעו בי רבנן, שלא ידרשו חכמי הדורות בענין חטאי [אל ימשלו בי" מלשון משל, שלא ידברו אודותי. ו"אז איתם" - אהיה תמים],

אמר הקדוש ברוך הוא: שביקי לך.

וזוהו הדמיון לכסוחר כותי. שמתחילה ביקש דוד מעט, ואחר כך הוסיף וביקש עוד.

אמר דוד: "ונקיתי מפשע רב", שלא יכתב סרחוני, שתמחוק את אותה פרשה, וישתכח הדבר לעולמים,

ועל דבר זה אמר לו הקדוש ברוך הוא: אי אפשר לעשות בקשתך.

ומה האות יו"ד שנטלתי משרי אשת אברהם [שבתחילה היה שמה "שרי". ורק לאחר מכן שינה הקדוש ברוך הוא את שמה ל"שרה"], עומד וצווח כמה שנים על שהוסר מן התורה, עד שבא יהושע והוספתי לו את אותה אות, שנאמר: "ויקרא משה להושע בן נון יהושע", כל הפרשה כולה - על אחת כמה וכמה שאי אפשר לעקרה.

"ונקיתי מפשע רב", אמר לפניו: רבוננו של עולם, מחול לי על אותו עון כולו!

אמר לו הקדוש ברוך הוא: כבר עתיד שלמה בנך לומר בחכמתו: "היחיתה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה, אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוונה, כן הבא על אשת רעהו, לא ינקה כל הנגע בה".

אמר ליה: כל הכי נטרד ההוא גברא [כלומר, האם אטרד מן העולם, ולא ימחל לי העון?]

אמר לו: קבל עליך יסורין - וימחל לך העון.

קבל עליו דוד יסורין.

אמר רב יהודה אמר רב: ששה חדשים נצטרע דוד, ונסתלקה הימנו שכינה, ופירשו ממנו סנהדרין.

מנין לנו שנצטרע -

דכתיב: "תחטאני באזוב ואטהר תכבסני ומשלג אלבין". הרי שהיה צריך לטהרת אזוב כמצורע.

נסתלקה הימנו שכינה -

דכתיב: "השיבה לי ששון ישעך, ורוח נדיבה תסמכני". מכלל שנסתלקה ממנו שכינה, וביקש שישוב אליו הששון, ועל ידי כך תשוב אליו השראת השכינה. ופרשו ממנו סנהדרין -

דכתיב: "ישובו לי יראיך וגו'". מכלל שפירשו ממנו.

שנמשכה צרעתו ששה חדשים - מנלן?

דכתיב: "והימים אשר מלך דוד על ישראל ארבעים שנה,

בחברון מלך שבע שנים ובירושלים מלך שלשים ושלש שנים". ובמקום אחר כתיב: "בחברון מלך על יהודה שבע שנים וששה חדשים וגו'". והני ששה חדשים שהוזכרו כאן - לא קחשיב [לא הוזכרו] במקרא הראשון. שמע מינה - שנצטרע ששה חדשים, ולא היתה באותן חדשים מלכותו שלמה.

אמר לפניו דוד, לאחר שקיבל היסורין: רבונו של עולם, מחול לי על אותו עון.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: מחול לך.

אמר לו דוד: "עשה עמי אות לטובה ויראו שנאי ויבשו כי אתה ה' עזרתני ונחמתני!" עשה אות שיראו כולם שנמחל לי עוונתי!

אמר ליה: בחיך - איני מודיע שנמחל עוונך. אבל אני מודיע זאת בחיי שלמה בנך.

והיכן הודיע זאת הקדוש ברוך הוא?

בשעה שבנה שלמה את בית המקדש, ביקש להכניס את הארון לבית קדשי הקדשים. דבקו שערים זה בזה, ולא רצו להפתח.

אמר שלמה עשרים וארבעה רננות - ולא נענה.

אמר: "שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד מי זה מלך הכבוד ה' עוזו וגבור ה' גבור מלחמה". ונאמר: "שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד וגו'" - ולא נענה.

כיון שאמר: "ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דויד עבדך", שהזכיר את חסדי דוד אביו - מיד נענה.

באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה [הושחרו פניהם כשולי הקדירה, שהם שחורים] מחמת בושתם, וידעו כל ישראל, שמחל לו הקדוש ברוך הוא לדוד על אותו העון.

גחזי - מנין לנו שאין לו חלק לעולם הבא?

דכתיב: "וילך אלישע דמשק", "ויבא אלישע". להיכא אזל [לאן הלך]?

אמר רבי יוחנן: שהלך להחזיר את גחזי בתשובה. ולא חזר.

אמר לו לגחזי: חזור בך!

אמר לו: כך מקובלני ממך: החוטא ומחטיא את הרבים - אין מספיקין ביזו לעשות תשובה.

מאי עבד [מה עשה] גחזי? איכא דאמרי: אבן שואבת [מגנט] תלה לחטאת ורבעם [עגלי העבודה זרה שעשה ירבעם], ועל ידי כך העמידה בין שמים לארץ. ובזה החטיא את הרבים, שהאמינו שיש באותה עבודה זרה ממש, ועבודה.

ואיכא דאמרי: שם שמים חקק בפיה של העבודה זרה, ועל ידי כך היתה מרכזת ואומרת: "אנכי ה' אלקיך" ו"לא יהיה לך". וסברו השומעים שיש בה ממש, ועבודה. ואיכא דאמרי: רבנן דחה מקמיה [דחה תלמידים מלפני אלישע]. שנאמר לאחר ששילח אלישע את גיחזי מלשמשו: "ויאמרו בני הנביאים אל אלישע: הנה נא המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו". מכלל [משמע], דעד השתא לא הוּו צר [שעד עתה לא היה המקום צר].

והיינו מפני שעד עתה, כשהיה גיחזי משמש את אלישע, היה דוחה תלמידים מללמוד לפניו, ולכן היה המקום מספיק. ועתה, כשנסתלק מלפניו, באו תלמידים רבים, ונעשה המקום צר.

תנו רבנן: לעולם תהא שמאל דוחה - וימין מקרבת.

לא כאלישע, שדחפו לגחזי בשתי ידיים, גם בשמאל וגם בימין [השמטת הצנזורה: ולא כיהושע בן פרחיא, שדחפו לישו הנוצרי בשתי ידיו].

גחזי - מנין לנו שדחפו אלישע בשתי ידיו?

דכתיב לאחר שריפא אלישע את נעמן מצרעתו, שרצה לתת לאלישע מנחה, ואלישע סירב. ולאחר מכן בא גיחזי אל נעמן, ושיקר ואמר שאלישע שלחו שיקח ממנו ככר כסף ושתי חליפות בגדים: "ויאמר נעמן: הואל וקח ככרים, ויפרץ בו, ויצר ככרים כסף וגו'." ["הואל" - השבע לי שאכן אלישע שלחך. "ויפרץ בו" - הפציר בו גיחזי שיתן לו].

לאחר מכן, כשחזר גיחזי אל אלישע: "ויאמר אליו אלישע: מאין גחזי? ויאמר לא הלך עבדך אנה ואנה. ויאמר אליו: לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך, העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות". ["לא לבי הלך וגו'", היינו, וכי אתה חושב שלבי לא הלך עמך, וראה כאשר נעמן הפך מרכבתו לקראתך ונתן לך?].

יש לתמוה: מה זה שנאמר בפסוק: "ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן וגו'" ומי שקל כולי האי [וכי גיחזי נטל כל כך הרבה דברים]? הרי רק כסף ובגדים הוא דשקל [הם הדברים שנטל]!

אמר רבי יצחק: באותה שעה, היה אלישע יושב ודורש בענין שמונה שרצים.

נעמן שר צבא מלך ארם היה מצורע.

אמרה ליה ההיא רביא דאישתבאי מארעא ישראל [אותה נערה שנשבתה מארץ ישראל]: אי אזלת לגבי אלישע - מסי לך [אם תלך אל אלישע - ירפא אותך מצרעתך].

כי אתא [כשבא] נעמן אל אלישע, אמר ליה אלישע: זיל [לך] טבול בירדן.

אמר ליה נעמן: אחוכי קא מחייכת בי [וכי אתה לועג לי], שאתה אומר שאתרפא על ידי טבילה בירדן!?

אמרי ליה הנהו דהוו בהדיה [אמרו לו לנעמן אותם שהיו עמו]: מאי נפקא לך מיניה? זיל נסי [מה אכפת לך, לך נסה את הדבר].

אזל וטבל בירדנא - ואיסי [הלך נעמן וטבל בירדן - ונתרפא מצרעתו].

אתא, אייתי ליה כל הני דנקיט - לא צבי לקבולי מיניה [בא נעמן, והביא את כל מה שהיה עמו אל אלישע, לתת לו מתנה, ולא רצה אלישע לקבל ממנו דבר].

גחזי איפטר מקמיה אלישע [יצא מלפני אלישע], אזל שקל מאי דשקל [הלך ונטל מנעמן מה שנטל], ואפקיד [והפקיד את מה שנטל במקום כלשהו, כדי שלא ידע אלישע על כך].

כי אתא [כשחזר גיחזי אל אלישע], חזייה אלישע לצרעת, דהוה פרוחה עלויה רישיה [ראה אלישע צרעת פורחת על ראשו].

אמר ליה אלישע: רשע! הגיע עת ליטול שכר שמנה שרצים. ולכן נקט כל אותם דברים: הכסף, בגדים, זיתים, כרמים, צאן, בקר, עבדים ושפחות, לומר: סבור אתה לקנות כל אותם דברים בשכר שמונה שרצים.

וסיים הכתוב, שאמר לו אלישע: "וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם, ויצא מלפניו מצרע כשלג". וזהו שדחאו מלפניו בשתי ידיים.

זהו שנאמר להלן: "וארבעה אנשים היו מצרעים פתח השער". אמר רבי יוחנן: אותם ארבעה מצורעים הם גחזי ושלשה בניו.

[השמטת הצנזורה: יהושע בן פרחיה שדחה בשתי ידיו - מאי היא? כדקטלינהו ינאי מלכא לרבנן [כשהרג ינאי המלך את החכמים], אזל יהושע בן פרחיה וישו [שהיה תלמידו] לאלכסנדריא של מצרים.

כי הוה שלמא [כשחזר והיה שלום בין ינאי לחכמים, ולא היתה סכנה לחכמים להיות בארץ ישראל], שלח ליה שמעון בן שטח [הוא היה אח אשתו של ינאי, ולא ברח]: מיני [ממני] ירושלים עיר הקדש ליכי [אליך] אלכסנדריא של מצרים: אחותי! בעלי [היינו יהושע בן פרחיה] שרוי בתוכך, ואנכי יושבת שוממה [והרי זה כאילו אני יושבת אלמנה ושוממה].

קם רבי יהושע בן פרחיה ואתא. ואתרמי ליה ההוא אושפיזא [נזדמנה לו אכסניה אחת בדרך], עבדו ליה יקרא טובא [ועשו לו שם כבוד גדול].

אמר רבי יהושע: כמה יפה אכסניא זו. ונתכוין לומר שנאה במעשיה. סבר ישו שנתכוין רבי יהושע לומר שבעלת האכסניא נאה, ולכן אמר ליה לרבי יהושע: רבי, עיניה טרוטות [עגולות]!

אמר ליה: רשע! בכך אתה עוסק?

אפיק ארבע מאה שיפורי - ושמתייה [הוציא ארבע מאות שופרות - ונידהו]. אתא לקמיה כמה זימנין [בא ישו לפני רבי יהושע כמה פעמים], ואמר ליה: קבלן [קבל אותי שוב]!

לא הוי קא משגח ביה [לא היה רבי יהושע משגיח בדבריו]. יומא חד, הוה קא קרי קריאת שמע [יום אחד היה רבי יהושע קורא קריאת שמע]. ובאותו זמן אתא ישו לקמיה [בא ישו לפניו].

סבר לקבולי [סבר רבי יהושע באותה שעה לקבלו בתשובה], אחוי ליה בידיה [ועשה לו תנועה בידו, שימתין עד שיסיים].

אבל הוא, ישו, טעה בדבר, וסבר: מידחא דחי לי [כתנועת יד זו הוא מסמן ששוב הוא דוחה אותי מלפניו].

אזל [הלך ישו], זקף לכינתא [הרים לכינה על צידה], והשתחוה לה. אמר ליה רבי יהושע: הדר בך [חזור בך]! אמר ליה: כך מקובלני ממך: כל החוטא ומחטיא את הרבים - אין מספיקין בידו לעשות תשובה.

ואמר מר: ישו כישף והסית והדיח את ישראל. עד כאן השמטת הצנזורה. תניא, אמר רבי שמעון בן אלעזר: יצר, תינוק, ואשה, תהא שמאל דוחה אותם - וימין מקרבת.

יצר - לא ירחיקנו לגמרי ממנו. שאם כן, ממעט ישיבת עולם. ומצד שני, לא יקרבו לגמרי. שאם כן, יבוא לידי איסור, כי לא יוכל לכבוש יצרו מדבר עבירה.

תינוק ואשה - דעתם קלה. אם יקרבו בשתי ידיו ולא ייסרו, יצאו לתרבות רעה. ואם ירחיקם לגמרי, יטרדם מן העולם.

תנו רבנן: שלשה חללים חלה אלישע:

אחד - על שגירה זובים בתינוקות.

ואחד - על שדחפו לגחזי בשתי ידים.

ואחד - החולי שמת בו.

שנאמר: "ואלישע חלה את חליו וגו'" [וסוף המקרא: "אשר ימות בו". והיינו שלשה חללים: "חלה", "חליו", "אשר ימות בו"].

עד זמנו של **אברהם לא היה זקנה** [לא היו סימני זיקנה באדם], אלא כשהגיע זמנו של אדם למות - היה מיד מת. ולפיכך, לא היה ניכר מי זקן ומי צעיר.

והיות וקלסתר פניו של יצחק היה כשל אברהם, **כל דחזי לאברהם, אמר: האי יצחק. וכל דחזי ליצחק, אמר: האי אברהם** [כל מי שראה את אברהם, טעה ואמר שזה יצחק, ולהיפך].

בעא אברהם רחמי דליהו ליה זקנה [ביקש אברהם רחמים שתבוא עליו זקנה], ובאה עליו. **שנאמר: "ואברהם זקן בא בימים"**.

עד זמנו של **יעקב לא הוה חולשא** [לא היו מחלות]. והיות וכך, לא היה אדם יודע שהוא עומד למות, ולא היה יכול לקרוא לבניו שיבואו כל אחד ממקומו, להיות עליו בשעת מיתה.

בעא רחמי [ביקש יעקב רחמים] - **והוה חולשא** [ונהיתה מחלה]. **שנאמר: "ויאמר ליוסף הנה אניך חלה"**. שעל ידי ששמע שאביו חולה, ידע שעליו לבוא לבקרו, כדי שיצוה קודם מיתה.

עד אלישע, לא הוה איניש חליש דמיתפח [לא היה אדם חולה שנתרפא], אלא, כשחלה אדם - תמיד מת מאותו חולי. **ואתא אלישע ובעא רחמי - ואיתפח** [בא אלישע וביקש רחמים - ונתרפא]. **שנאמר: "ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו"**. משמע, שהיה חולי אחר שלא מת ממנו, אלא נתרפא.

משנה: דור המבול - אין להם חלק לעולם הבא, ואין עומדין בדין. **שנאמר: "לא ידון רוחי באדם לעלם"**. וכך נדרש המקרא: שאין להם **לא דין**, שאינם עומדים לדין [וזוהו "לא ידון"], **ולא רוח** להיות עם הצדיקים שיש להם חלק [וזוהו "רוחי"].

דור הפלגה - אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר: "ויפץ ה' אתם משם על פני כל הארץ". וכך דורשים את המקרא: "ויפץ ה' אתם" - בעולם הזה. "ומשם הפיצם ה'" - לעולם הבא.

אנשי סדום - אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר: "ואנשי סדם רעים וחטאים לה' מאד". וכך נדרש המקרא: "רעים" - בעולם הזה. "וחטאים" - לעולם הבא. אבל הם עומדין בדין.

רבי נחמיה אומר: אלו ואלו, גם אנשי דור המבול, וגם אנשי סדום - אין עומדין בדין.

שנאמר: "על כן לא יקומו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים". וכך נדרש המקרא: "על כן לא יקומו רשעים במשפט"

- זה דור המבול [שנאמר בהם: "כי רבה רעת האדם"]. "וחטאים בעדת צדיקים" - אלו אנשי סדום [שנאמר בהם: "רעים וחטאים"].